

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Davida Hipšra a soudců JUDr. Tomáše Foltase a Mgr. Lenky Krupičkové v právní věci žalobkyně: **E. H.**, zastoupena Mgr. et Mgr. Michaelou Marešovou Haškovcovou, advokátkou se sídlem Ostrovského 253/3, Praha 5, proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**, se sídlem Na Poříčním právu 376/1, Praha 2, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 17. 7. 2019, č. j. 49 Ad 14/2018 - 56,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Ustanovené opatrovnici žalobkyně advokátce Mgr. et Mgr. Michaelae Marešové Haškovcové **s e p ř i z n á v á** odměna za zastupování v řízení o kasační stížnosti ve výši 1 300 Kč, která jí bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

I.

[1] Rozhodnutím ze dne 25. 4. 2018, č. j. MPSV-2018/80120-912, žalovaný zamítl odvolání žalobkyně a potvrdil rozhodnutí Úřadu práce České republiky – krajské pobočky v Příbrami (dále jen „úřad práce“) ze dne 26. 2. 2018, č. j. 8749/2018/MEL, kterým nebyla žalobkyni přiznána dávka mimořádné okamžité pomoci na úhradu nezbytných nákladů, konkrétně pořízení elektrického přímotopu, ve smyslu § 2 odst. 5 písm. b) zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění účinném do 31. 12. 2018 (dále jen „zákon o pomoci v hmotné nouzi“).

II.

[2] Žalobkyně podala proti výše uvedenému rozhodnutí žalobu ke Krajskému soudu v Praze, který ji zamítl rozsudkem ze dne 17. 7. 2019, č. j. 49 Ad 14/2018 - 56.

[3] Krajský soud poukázal na to, že v případě žalobkyně provedené šetření v místě jejího bydliště poskytlo dostatečná zjištění pro závěr, že potřeby žalobkyně byly v nezbytném rozsahu zajištěny stávajícími zdroji tepla, přičemž navíc jí byl ještě zapůjčen přímotop Městským úřadem Mělník. Poskytnutí věcného plnění namísto finančních prostředků je v tomto směru nejlepším řešením k uspokojení náhlé potřeby vyvolané poruchou zdroje tepla, neboť řeší vzniklý problém okamžitě a přímo. Současně se jedná i nejehospodárnější řešení z hlediska nároků na veřejné rozpočty, neboť relativně vyšší příjmy žalobkyně představovaly dostačující příslib toho, že v delším období (např. do další topné sezóny) bude schopna si potřebné topidlo zajistit sama ze svých prostředků, což jí navíc umožní si pořídit takový topný zdroj, který jí bude nejvíce vyhovovat, pokud jde o druh vytápění, výkon, kvalitu výrobku i možnosti jeho ovládání. Dávka mimořádné okamžité pomoci by totiž žalobkyni mohla být poskytnuta v zásadě jen na cenově nedostupnější řešení bez ohledu na její preference. Žalovaný měl pro závěr o dostatečném zabezpečení potřeb vytápění obytných prostor žalobkyně dostačující skutkové podklady a nic nenásvědčuje tomu, že by se jednalo o podklady zásadním způsobem neúplné či nesprávné. Pochyby by mohly panovat o adekvátním posouzení pravidelných výdajů žalobkyně, tyto úvahy správních orgánů však s ohledem na podložený závěr o dostupnosti zdrojů tepla i topného dříví v rozhodném období již byly nadbytečné a na závěru o nepřiznání dávky již nemohly nic změnit. Podle krajského soudu tedy žalovaný dostatečně posoudil situaci žalobkyně a neodůvodněnost konkrétního výdaje a dospěl k závěru, který náležitě vysvětlil.

III.

[4] Proti tomuto rozsudku podala žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) v zákonné lhůtě kasační stížnost z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s.

[5] Stěžovatelka má za to, že žalovaný nesprávně a protiprávně zasáhl do jejích subjektivních veřejných práv, a to konkrétně do jejího práva na mimořádnou okamžitou pomoc na úhradu nezbytných nákladů. Žalovaný jako odvolací orgán potvrdil zamítnutí žádosti stěžovatelky, i když v okamžiku podání žádosti i v okamžiku rozhodování žalovaného tato splňovala podmínky, které pro přiznání dávky stanovuje zákon. Správní orgány při rozhodování o přiznání dávky konstatovaly, že stěžovatelka není osobou v hmotné nouzi. Při svém rozhodování však nesprávně vycházely pouze z informací o prokazatelných příjmech stěžovatelky a ignorovaly tvrzení a důkazy, kterými stěžovatelka prokazovala své celkově špatné sociální a majetkové poměry. Stěžovatelka se nachází v tak nepříznivé sociální a finanční situaci, že si přímotop z vlastních prostředků obstarat nemůže. Stěžovatelka je osobou zdravotně postiženou, bez cizí pomoci nedokáže

pokračování

vykonávat ani základní životní úkony. Je trvale připoutána na invalidní vozík a omezenou má rovněž možnost řečové komunikace, kdy dokáže srozumitelně komunikovat prakticky pouze psanou formou. Stěžovatelka se fakticky nachází ve stavu tzv. dluhové pasti, kromě vysokých nedoplatků na energiích dluží různým nebankovním společnostem několik stovek tisíc Kč, které si půjčila na základě úvěrových smluv s lichvářskými úroky. Po zaplacení výdajů spojených s bydlením a splátek úvěrů stěžovatelce prakticky nezůstávají finance ani na stravu a potřebné léky. Vynaložení částky 5 000 Kč na zakoupení přímotopu z vlastních zdrojů proto nepřichází v úvahu. Zakoupení kvalitního elektrického přímotopu je přitom pro stěžovatelku nezbytností, protože trpí revmatickým onemocněním a artrózou obou kolen. Z toho důvodu se musí absolutně vyhýbat chladu a především sálavé teplo jí způsobuje úlevu od jinak nesnesitelných bolestí dolních končetin. Podle názoru stěžovatelky se tak krajský soud dostatečně nezabýval hmotnou nouzí stěžovatelky a podmínkami pro přiznání mimořádné dávky na úhradu nákladů spojených s pořízením nezbytného předmětu dlouhodobé potřeby. Zároveň krajský soud pochybil, když nepřihlédl k celkovým majetkovým a sociálním poměrům stěžovatelky.

[6] Z uvedených důvodů stěžovatelka navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

IV.

[7] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[8] Kasační stížnost není důvodná.

[9] Podmínky, za kterých lze dávku mimořádné okamžité pomoci poskytnout, stanoví § 36 zákona o pomoci v hmotné nouzi. Z právní úpravy plyne, že dávka mimořádné okamžité pomoci je dávkou jednorázovou a nenárokovou a rozhodnutí o ní je založeno na správním uvážení.

[10] Správní uvážení (diskreční pravomoc) představuje zákonem stanovené oprávnění správního orgánu provést volbu jedné z několika možných zákonem předvídaných variant, přičemž každá taková volba bude po právu. Zákon tedy v projednávané věci poskytuje správnímu orgánu prostor pro to, aby rozhodl, zda v daném případě přizná mimořádnou pomoc či nikoli. Uvnitř zákonem vymezeného prostoru má správní orgán pro správní uvážení víceméně vždy volné pole působnosti. Účel svěřených pravomocí mu přitom již sám o sobě brání zneužívání pravomoci při výkonu jeho působnosti. Správní uvážení tedy nemůže být projevem libovůle. Rozhoduje-li správní orgán na základě správního uvážení, je povinen opatřit si dostatek podkladů pro rozhodnutí; to u dávky mimořádné okamžité pomoci předpokládá opatřit podklady pro posouzení toho, zda se jedná o nezbytný jednorázový výdaj (podklady o příjmech žadatele a zhodnotit celkové sociální a majetkové poměry ve smyslu § 15 zákona o pomoci v hmotné nouzi).

[11] Ze správního spisu vyplývá, že správním orgánem byly opatřeny potřebné podklady pro závěr o nepřiznání mimořádné pomoci, jakož i pro závěr o tom,

že stěžovatelka není osobou v hmotné nouzi. Ve spise je podklad o příjmech stěžovatelky (starobní důchod ve výši 12 201 Kč měsíčně, příspěvek na péči ve výši 13 200 Kč měsíčně, příspěvek na mobilitu ve výši 550 Kč měsíčně a příspěvek na bydlení ve výši 839 Kč měsíčně), sociální poměry byly zjišťovány sociálním šetřením v bydlíšti stěžovatelky, byl ověřován konkrétně i počet funkčních zdrojů tepla. Bylo zjištěno, že v domě ve vlastnictví stěžovatelky o velikosti 1+1 se nachází kamna na pevná paliva (vč. dřeva a uhlí) a tři elektrické přímotopy (jeden z nich měla stěžovatelka zapůjčený od Městského úřadu Mělník). Bylo konstatováno, že stávající bydlení je pro stěžovatelku nevyhovující z hlediska bezbariérovosti přístupu, ale ne z hlediska nízké teploty v obývaných místnostech, které byly v době šetření (7. 3. 2018 od 14:10 do 15:00 hod.) silně přetopené. Stěžovatelka však zásadně odmítá se z domu odstěhovat (např. do domu s pečovatelskou službou). Žalovaný tedy s přihlédnutím ke zjištěným skutečnostem náležitě hodnotil, jde-li o nezbytnost pořízení dalšího přímotopu jako předmětu dlouhodobé potřeby.

[12] Povinností krajského soudu bylo posoudit, zda správní orgány správně aplikovaly zákonná ustanovení a v rámci správního uvážení neporušily zákon způsobem, který by mohl vést k nezákonnému rozhodnutí ve věci samé.

[13] K přezkumu správního uvážení soudem se vyslovil Nejvyšší správní soud např. v rozsudku ze dne 22. 1. 2004, č. j. 5 Azs 47/2003 - 48: „*V otázkách přezkumu správního rozhodnutí, které je ovládáno zásadami správního uvážení, zákon vytváří kriteria, podle nichž a v jejichž rámci se může uskutečnit volba, včetně výběru a zjišťování těch skutečností konkrétního případu, které nejsou správní normou předpokládány, ale uvážením správního orgánu jsou uznány za potřebné pro volbu jeho rozhodnutí. Samotné správní rozhodnutí podléhá přezkumu soudu pouze v tom směru, zda nevybočilo z mezí a hledisek stanovených zákonem, zda je v souladu s pravidly logického usuzování a zda premisy takového úsudku byly zjištěny řádným procesním postupem. Za splnění těchto předpokladů není soud oprávněn z týchž skutečností dovozovat jiné nebo přímo opačné závěry (prejud. III. ÚS 101/95).*“

[14] Rovněž Ústavní soud např. v usnesení sp. zn. II. ÚS 361/2000, ze dne 4. 1. 2000 zdůraznil, že „*současná právní úprava podrobuje soudnímu přezkumu po stránce jejich zákonnosti ta rozhodnutí správních orgánů, která správní orgán vydal na základě zákonem povolené volné úvahy (správního uvážení). U těchto správních rozhodnutí přezkoumává soud pouze, zda nevybočila z mezí a hledisek stanovených zákonem [§ 245 odst. 2 občanského soudního řádu (dále jen "o. s. ř.")]. Současně není povinností přezkumného soudu nahradit použité správní uvázení svým vlastním. Součástí přezkoumání soudu je i posouzení, zda správní uvázení je logickým vyústěním řádného hodnocení skutkových zjištění. Pokud byly výše uvedené podmínky splněny, soud nemůže ze stejných skutkových zjištění vyvodit jiné závěry (viz usnesení Ústavního soudu ze dne 27. 9. 2000 sp. zn. II. ÚS 156/2000).*“

[15] Krajský soud dospěl k závěru, že podklady pro to, aby mohlo být usouzeno, zda požadovaná dávka na opatření elektrického přímotopu je nezbytná, byly spolehlivě opatřeny a správní orgány při jejich hodnocení z mezí správního uvážení nevybočily.

[16] Nejvyšší správní soud se s jeho závěry zcela ztotožňuje. Při obstarání a zhodnocení podkladů pro rozhodnutí správní orgány postupovaly zcela v souladu s § 3 a § 50

pokračování

správního řádu. Úsudek o tom, že opodstatnění požadovaného výdaje na zakoupení dalšího elektrického přímotopu není prokázáno, má oporu ve výsledcích dokazování. Při rozhodování bylo postupováno v souladu s § 2 odst. 3 až 6 zákona o pomoci v hmotné nouzi. Smyslem dávky je zabezpečit první pomoc k zajištění základních životních podmínek. Dávka se vždy váže ke konkrétní situaci spojené s výdajem, na který osoba nemá dostatek prostředků, přitom se hodnotí komplexní individuální situace žadatele a odůvodněnosti konkrétního výdaje. Podle Nejvyššího správního soudu žalovaný v rozhodnutí náležitě vyhodnotil výše uvedené aspekty, přitom dospěl k závěru, který náležitě odůvodnil. Krajský soud proto nepochybil, pokud se s jeho závěry ztotožnil.

[17] Souhrnně vzato se tak Nejvyšší správní soud v nyní projednávané věci plně ztotožnil s hodnocením a závěry krajského soudu v napadeném rozsudku, které považuje za správné a náležitě vyargumentované. To, že s nimi stěžovatelka nesouhlasí a má jiný názor, přirozeně samo o sobě neznamená, že je napadený rozsudek nezákonný. S ohledem na poměrnou podrobnost a obsažnost odůvodnění napadeného rozsudku krajského soudu, stejně jako odůvodnění napadeného rozhodnutí žalovaného a kdy nyní posuzované kasační námitky jsou ve značné míře opakováním či shrnutím námitek žalobních, Nejvyšší správní soud reagoval na stížní námitky koncentrovaněji, aby neopakoval již několikrát řečené.

[18] S poukazem na shora uvedené důvody Nejvyšší správní soud zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

[19] O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 a 2 za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatelka nebyla v řízení o kasační stížnosti úspěšná, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovaný měl ve věci úspěch, podle § 60 odst. 2 s. ř. s. mu však právo na náhradu nákladů řízení ve věci pomoci v hmotné nouzi nenáleží.

[20] Ustanovené opatrovnici stěžovatelky Nejvyšší správní soud přiznal odměnu za jeden úkon právní služby spočívající v podání kasační stížnosti [§ 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů] ve výši 1 000 Kč (§ 9 odst. 2 a § 7 bod 3 advokátního tarifu), k čemuž náleží náhrada hotových výdajů ve výši 300 Kč (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu). Celkem tedy odměna ustanovené opatrovnice činí částku ve výši 1 300 Kč. Tato částka jí bude vyplacena do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku z účtu Nejvyššího správního soudu. Odměnu za úkon právní služby podle § 11 odst. 1 písm. a) advokátního tarifu (převzetí a příprava zastoupení) soud ustanovené opatrovnici nepřiznal, neboť tato opatrovnice zastupovala stěžovatelku již v řízení o žalobě před krajským soudem, kde jí byla odměna za předmětný úkon právní služby přiznána.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 14. října 2021

Mgr. David Hipšr
předseda senátu